

ROTOR- BLADET

Nr 2 2009 1.helikopterskvadron HkpS/AF 1 Kamratförening

En Hkp10B under utprovning av VMS-utrustningen (varnare och motmedel) Helikoptern fäller facklor som genom sin Ir-signatur ska förvillan en eventuell luftmålsrobot.

Rotorbladet utges av:
1. helikopterskvadronen och
HkpS/AF1 Kamratförening

Ansvarig utgivare:
Martin Långström

Redaktör och layout:
Redaktör, Mats Hällefors

E-post:
rotorbladet@rotorwings.se

Hemsida:
<http://www.rotorwings.se>

Övrigt:
Eftertryck tillåtet om källan anges.

*Vi på Rotorbladet önskar våra
läsare en riktigt skön sommar!*

Innehållsförteckning

Ordförandens harkling.....	2-3
Redaktör'n.....	3-4
C 1.hkpskv har ordet.....	5
En stugvärd berättar	6
Loyal Arrow	6
Flottiljdagar 2009	6
Det materiella arvet	7
Engelsk språkövning	8
Ystad - Haparanda	9
När, var, hur och varför	10

Ordförandens harkling

"Sommartider, hej-hej, sommartider..."

En strof tagen ur en landsplåga komponerad av Per Gessle i Gyllene tider på den tiden det begav sig. Rubriken tolkar träffsäkert att vi nordbor lever upp och lever för sommaren. När detta skrivs är det två dagar sedan skolavslutningarna ägde rum runt om i landet. Ungdomarna som tagit studenten i år verkar lika glada och förväntansfulla som man någonsin har varit. "... och den ljusnande framtid är vår!" En framtid som i det korta perspektivet ter sig allt annat än ljus med en arbetslöshet på cirka 25 % för dagens ungdomsgeneration. Mot den bakgrunden är det märkligt att man har så få sökande till flygförarutbildningen i Försvarsmakten; enligt uppgift lite drygt 100 det senaste året! Det är så illa ställt att Försvarsmakten skickat ut brev till tidigare sökanden för vilka förarutbildningen ställdes in i brist på pengar och bett dem att söka på nytt. Men det verkar nappa dåligt. Det kanske är lika bra med tanke på att det råder brist på flygtid.

För Helikopterflottiljens del handlar det inte lika mycket om pengar som att det helt enkelt inte finns tillräckligt med maskiner att flyga med. HKP9 skulle ha gått i graven förra året men ser nu ut att få kämpa på ett tag till. HKP4 framtid är under utredning och ytterst oviss. Såvitt känt är HKP10B ännu inte leveransgodkänd i skrivande stund. Det är emellertid glädjande att Helikopterflottiljen är högt prioriterad i den senaste försvarspropositionen. Men det kommer att ta många år än att återhämta sig från de skador som svensk militär helikopterverksamhet tillfogades av – säkert välmenande – men ack så okunniga politiska och högre militära beslutsfattare i slutet av 90-talet. Nu är det bara att hoppas att ord omsätts i handling och att Helikopterflottiljen får lugn och ro samt nödvändiga resurser för att komma i mål. Tyvärr lär diskussionerna om framtida baseringar fortsätta att röra upp damm och man riskerar kanske att ännu en tid att förlora erfaren nyckelkompetens på grund av osmidig personalhantering.

Det finns fem kriterier som måhända är viktigare än andra vid val av basering för helikopterförband:

- Tillgång till för uppgifterna optimala övnings- och utbildningsbetingelser,
- Tillgång till samövningsmöjligheter med för uppgifterna lämpliga förbandstyper,
- Frånvaro av exempelvis miljörestriktioner som begränsar för uppgifterna realistiska övningar,
- Rekryteringsmöjligheter (där även eventuell familjs möjligheter måste beaktas) samt
- Ekonomi i form av investerings- och driftkostnader.

Ur ett ekonomiskt enögt perspektiv vore det naturligtvis bäst att koncentrera hela Helikopterflottillen till en enda bas. Om den baseringen därtill ligger nära befolkningscentra så uppfylls troligen två av ovanstående kriterier. Det är dock ytterst tveksamt om framtida helikopterpersonal från en sådan basering ges bästa möjliga förutsättningar för att lösa sina uppgifter vid insats i kris- och krigshärddar på andra håll i världen. Starka säkerhetspolitiska skäl talar också för att inte ytterligare avveckla militära resurser med utgångsgruppering i Övre Norrland. För det första vore det en förödande signaleffekt att exempelvis avveckla I 19, A9 eller F21. För det andra hävdar jag bestämt att det inte räcker med ett tvåveckors besök vartannat år i fjällvärlden för att fullt ut behärska de utmaningar helikopterförband har att möta vare sig de skall uppträda i Tchad, Afghanistan eller andra områden med begränsad infrastruktur, höga höjder och kärvt klimat. Man måste leva och verka i en sådan miljö. Dessutom; behärskar man kylan kan man i regel behärska värmen.

Ja men det är ju svårt att rekrytera personal dit upp, säger många. Jag påstår motsatsen. Det är inte svårare än att rekrytera personal till helikopter verksamhet på Grönland, Spetsbergen eller i Norge. Erbjuder man rätt löne- och anställningsvillkor – och framförallt – ser till att personalen får arbeta med det de är rekryterade och utbildade för så är det inga större problem. Därmed vill jag ha sagt att rekrytering inte är det stora problemet vilket vi kunde bevisa under 80-talet. Då växte AF1 så det knakade och vi lyckades sällan flyga upp den flygtid som var budgeterad. Tiden får utvisa vilken betydelse dagens generaler tillmäter andra argument än de rent ekonomiska vid kommande omorganisationer.

Nä, nu får det vara slut på försvarsdebatt för denna gång. "Sommaren är kort, det mesta regnar bort..." Denna strof är skriven av Thomas Ledin. Så här långt in på sommaren har han bokstavligen rätt (oavsett var i landet man råkar bo). Får man tro Sveriges bönder så är dock allt regn före midsommar av godo. Det där med nederbörden brukar jämna ut sig över tiden så det borde rimligen bli varmt och skönt från början av juli. Jag tillönskar er alla en skön och avkopplande sommar och hoppas på att få se många ur läsekretsen på Kallax den 4 – 5 september då vi firar 50-årsjubileum av militär helikopter verksamhet i Övre Norrland (se separat program och inbjudan).

/Ordföranden

Redaktör'n

En kväll för inte så länge sedan tittade jag in på min dotter som låg och sov i sin säng. Man kan lätt bli lite nostalgisk vad gäller ens barn, och med förvånande lätthet gled tankarna tillbaks till hur det varit tidigare, nu ganska många år sedan, när man varje kväll skulle läsa en saga innan hon somnade:

"Pappa! Berätta den där om myrorna!" Jag log lite så där kärleksfullt som man bara kan göra som pappa till det sötaste som finns, såg till att täcket låg som det skulle, och satte mig ner på sängkanten. Hon tittade förvåntansfullt med sina stora ögon på mig, medan jag försökte komma på vart jag hade avslutat berättelsen förra kvällen.

"Jaha. Då ska vi se..."

Myrkungen satt i solnedgången allra längst uppe på sin stora stack på ett barr och tittade ut över de små stackarna runt omkring. Han lutade tankfullt sitt huvud mot tre av de fyra främsta benen. Hans medhjälpare stod en liten bit bort och betraktade sin härskare med lite oro i blicken, och sneglade på varandra som för att söka stöd. Eftersom kungen aldrig lutade sitt huvud mot fler än två händer om det inte var allvarligt, så torde tre händer betyda någon form av problem.

Han suckade och harklade sig.

"Jag antar att vi som vanligt har full koll på vad de sysslar med i de små stackarna?" Den lätt sarkastiska tonen gjorde han inte mycket för att dölja.

Medhjälparna som fortfarande stod en lite bit ifrån honom tittade räddhåset på varandra och ner i stackens barr som att de ville försvinna tills en av dem gjorde något som antagligen inte många människor vet att myror kan: Han slickade sig nervöst runt munnen, och tog tveksamt ett litet steg fram.

"Vi har ju en viss koll... Vi styr ju som sagt verksamheten härifrån..." Han tystnade tvärt när myrkungen vred blicken mot samlingen vanligtvis ganska sturska myror. De andra som stod bredvid hade hittills verkat ganska nöjda med att myrkungen hade fått sitt offer, men nu kröp nervositeten in i dem igen. Ända sedan myrkungen hade tagit över ledningen från sin företrädare hade de känt att de inte längre riktigt hade full kontroll över situationen. Då hade de haft kungens öra. Då hade kungen litat till deras erfarenhet. Då hade de kunnat glädjas åt att de små stackarna hade blivit mindre och mindre, och att den stora hade blivit större och större, då hade framtiden sett ljus ut, och de flesta, om inte alla av dem, hade sett fram mot en inte alltför avlägsen framtid, då de sista barren från de små stackarna skulle ha återbördats till moderstacken. Nu skulle de återigen få kämpa till sig kungens förtroende, och hittills hade inte deras tidigare så väl fungerande taktik, med ryggdunkar, insmickrande och "bäste kamrat" -anda nått någon framgång.

"Varför är det så att vi bestämmer allt här i den stora stacken?" Kungens blick svepte över den vid det här laget näst intill tillintetgjorda samlingen. Samma myra som förra gången var åter igen den enda som gjorde en ansats till att säga något:

"Vi har som tyckt det varit bäst... Det finns ju ingen anledning att sprida ut verksamheten så mycket."

"Vi kan ju lösa allt härifrån!" En annan av myrorna såg

nästan förvånad ut av att han vågat öppna munnen.

"Vi bor ju ändå här allihop..." Den tredje av myrorna som hade vågat ta bladet från munnen – ett uttryck som vi för övrigt har hämtat från myrornas värld – tystnade när kungen plötsligt med iver reste sig högröd i ansiktet och pekade på en av de små stackarna, den som i förhållande till den stora stacken låg längst från solen, och den som faktiskt en gång i tiden varit den största av de alla:

"Och de då! Varför fungerar då allt så bra för dem, och ingenting fungerar här!"

Den samlade högen undersåtar vred sig förläget med en samtidighet som skulle förvånat de som sett det.

Kungen drog ett djupt andetag, och den värsta ilskan lade sig ganska snabbt:

"Och vart är flygmyrorna som skulle komma?" En fjärde myra skrapade förläget med två av fötterna, för han kände att det var hans tur att säga något:

"De... De är inte redo än... Det är något med att vi ställt för höga antagningskrav..."

Kungen suckade uppgivet:

"Ja. Jag vet, men det är utanför vår kontroll..."

Kungen upplöste samlingen, stegade irriterat iväg till sitt eget gemak, lämnande den lilla samlingen oroliga myror med sina tankar om vad framtiden egentligen skulle kunna innebära för dem.

I den lilla stacken som de just hade diskuterat om, gick livet sin gilla gång. Innevånarna ilade fram och tillbaks till synes planlöst medan varje strå placerades exakt enligt planen så att varje liten formation blev till precis det som hade eftersträfvats. Den lilla stacken var ett under av symmetri, ett skolexempel i stackbyggande trots de bristande förutsättningarna som kungastacken gett dem. Prinsen som ledde arbetena i stacken kliade sig tankfullt på hakan och lutade huvudet mot tre av sina händer, en gest inte helt olik den som myrkungen nästan samtidigt gjort, men i det här

fallet var det inte av missnöje. Tvärtom blickade han stolt ut över den myllrande stacken, där hans undersåtar metodiskt och med stolthet utförde sina dagliga sysslor. Mitt i all stolthet och glädje, kände han ändå ett sting av sorg. Han var ju inte blind, och hade genom åren givetvis sett hur hans stack blivit mindre och mindre trots hans och hans undersåtars hårda och målmedvetna arbete. Han kände hur det fläktade till lite, och löven i trädet som stacken var byggd bredvid fladdrade till av den lilla vindilen. Han tittade upp mot löverket och höll hoppfullt andan medan löven prasslade i den lätta vinden, men lika plötsligt som vinden kom, så blev luften stilla igen. Han suckade.

Det hade bara varit en föraning av de efterlängtnade förändringens vindar.

Jag återkom till nuet, och tittade på min sovande dotter. Nu har hon blivit fjorton år gammal och sagoberättandet är över sedan ganska många år. Där har verkligen saker förändrats. Som alltid vet man inte riktigt åt vilket håll en sådan förändring ska gå, och farhågorna har varit nästan lika många som förhoppningarna, men just i det här fallet har jag i alla fall haft en nästan osannolik tur.

Men trots att det numera inte finns någon som vill lyssna längre, så lever sagorna, berättelserna, vidare inom en och speglar fortfarande den verklighet som vi är en del av - i myrvärlden går allt sin gilla gång, och inget revolutionerande har inträffat där heller. Men både där och i verkliga livet går känslorna likt en klockpendel fram och tillbaks mellan hopp och förtvivlan, och det enda man kan vara något sänär säker på är att förändringens vindar blåser vidare både i sagorna och i verkligheten. Fast åt vilket håll de blåser i morgon? Det vet nog inte heller myrorna...

Mats Hällefors

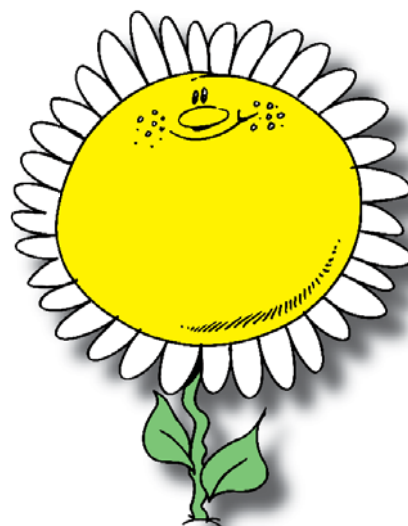
Molnhöjdmätare som levde farligt

Från tidigt 60-tal hade HkpS en stor "analog" molnhöjdmätare, "WOS 60", placerad på fältet bortom där räto-byggnaden nu står. Linsöppning 65 cm och försedd med en tryckluftkyld kvicksilverglödlampa: liten som en skolkrita, men med 800 volt/900 watt effekt och 2000 meter svepande synlig ljusstråle som skrämdde vissa Bodensare om kvällarna.

En vinterdag hade våra grannar Ing 3 övning i snöplogning med bandtraktor. Inne i vädertornet slutade vi då få mätdata från mätaren. Den beväring som skickades ut för att kolla mätarens skick kunde överhuvudtaget inte finna mätaren. Det kunde inte vi andra heller, men vi anade i vilket jättesnöberg den fanns. Till våren dök liket fram och vi kunde ha "begravning" (avskrivning). Nåväl en ny modern "digital" molnhöjdmätare beställdes, och för säkerhets skull placerades den nu uppe på taket till räto-byggnaden, i säkerhet för alla fiender. Trodde vi. När hkp 5 skulle komma till oss byggde man till räto med "hangar 5". Då skulle man lyfta upp virke med en kran och vad händer: En perfekt strike, och vi hade ingen molnhöjdmätare längre. En tredje ny mätare

placerades i största hemlighet på taket till kanslihuset. Där överlevde den tiden ända fram till nedläggningen och står nu på museet i skuggan av Z 55.

Martin Södermark
f d Meteorologassistent HkpS/AF1

Chefen i helikopterskvadronen har ordet

Sedan 1 maj har jag förmånen att vara åter i helikopterverksamheten i norr. Efter att ha innehaft andra befattningar söderut sedan 2005 kunde jag redan de första dagarna i den nya befattningen konstatera, föga förvånande, att verksamheten vid skvadronen bedrivs på ett professionellt sätt i en slimmad organisation. Jag vill därför ge en eloge till min företrädare Johan Sellin och kollegorna vid skvadronen! Samtidigt är jag glad att Johan jobbar kvar som stf skvadronschef.

Under de kommande åren finns ett antal utmaningar som vi ställs inför, främst då en förändring av skvadronens huvuduppgift och Försvarmaktens (FM) fortsatta omstrukturering. I skrivande stund är vi mitt uppe i lösandet av vår huvuduppgift flygräddning. Utanför hangaren dånar utländska stridsflygplan, andra flygplan och helikoptrar i NATO NRF 13/14 övning Loyal Arrow som omskrivs som den största flygövningen som genomförts i Sverige. 1.hkpskv upprätthåller flygräddningsberedskap under övningen, genomför ett antal VIP- och personaltransporter och ger allmänt baseringsstöd till de tyska och italienska Tornado-förbanden. Det är intressant att skvadronen är delaktig i denna omskrivna övning. Vi vet samtidigt att flygräddningsuppgiften i nuvarande form utgår då civil operatör övertar uppgiften och att fokus istället blir lösende av MEDEVAC för Regional Command North (RC N) behov i Afghanistan under två år med start 2.kvartalet 2011. Behovet av denna insats har funnits under ett flertal år för att uppnå de krav som ställs inom ISAF avseende sjukvårdsförmåga. Med våra begränsade resurser är två år den maximala tid insatsen kan vidmakthållas. Förutsättningarna för att bedriva verksamheten på Camp Marmal i Mazar-E Sharif är mycket goda samtidigt som uppgiften innehåller ljus-, miljö- och hotfaktorer att ta största hänsyn till.

Rekryteringen till ISAF-uppgiften har inletts och konkret utbildningsverksamhet påbörjas efter sommaren. Det är i sammanhanget glädjande att vi äntligen får börja använda de tre länge efterlängtdade HKP 10B. Jag hoppas självklart att tillräckligt många är frivilliga att genomföra själva insatsen, samtidigt kommer all personal i HKP 10-systemet att behövas i en eller annan form för att lösa denna utmaning. HU ISAF (som vi kollegialt tycker tillhör skvadronen) har idogt jobbat fram planer för hur utveckling och vidmakthållande av insatsenheten ska genomföras.

Verksamheten vid 1.hkpskv kommer således att fokuseras på både nationell och internationell förmåga, dvs "Både och!". I min föregående befattning (FTS) bekräftades det mycket tydligt att helikopterförband är starkt efterfrågade på bägge arenorna. Detta är ingen nyhet för oss som verkar eller verkat i helikopterverksamheten. Denna insikt finns även nu

på alla nivåer i central ledning. För att sluta cirkeln och att kunna genomföra insatser i det korta tidsperspektivet krävs det dock, i avsaknad av HKP 14, insatsmässiga helikoptersystem. Den enklaste lösningen torde här vara att använda HKP 10-systemets inboende kraft och modifiera befintliga helikoptrar och/eller hyra eller köpa liknande flygetyg.

Innebörden av och detaljerna för Helikopterflottiljen inom den fortsatta omstruktureringen av FM är ännu så länge oklara. Först ut att omstruktureras är personal-, ekonomi- och informationsdelar inom FM liksom FMLOG. Under 2010 avses Flygvapnet omstruktureras. Vi vet att FM

alla verksamhetsorter kommer att beröras och att antalet årsarbetskrafter avsevärt skall reduceras. Jag återkommer i frågan när mer information finns att delge, det finns för närvarande ingen anledning till oro. Jag hoppas att positiva beslut kan tas för de medarbetare som har tidsbegränsade placeringar vid skvadronen/HU ISAF och de som har ansökt om placering hos oss före omstruktureringen genomförs. Vi behöver dessa medarbetare hos oss!

Sedan årsskiftet bedrivs den militära flygverksamheten inom ett verksamhetstillstånd med Flygvapeninspektören som företrädare och Försvarmaktens Flygoperatör (FMFO) som central ledningsenhet. Hkpflj genomförde samtidigt omorganisation vilket medfört att vårt verksamhetsledningssystem reviderats för att omhänderta dessa båda förändringar. I detta arbete har vi kommit en bra bit på väg men ett antal mindre avvikelser skall åtgärdas för att få ett optimalt arbetssätt. Avseende Hkpflj senaste omorganisation så är erfarenheterna hittills positiva!

Under senare delen av hösten är det 50 år sedan HkpS formellt organiserades på Bodenbasen. Några år senare började Flygvapnets flygräddningsorganisationer att genomföra sin verksamhet med helikoptrar. Dagens 1.helikopterskvadron är sprungen ur dessa verksamheter i Boden, på Kallax och Frösön. För att högtidliggöra att militär verksamhet med helikoptrar genomförts i Övre Norrland under 50 år vill Helikopterflottiljen/1.hkpskv, HkpS/AF 1 Kamratförening och representanter för pensionerade flygräddningskollegor bjuda in till jubileumsfirande fredagen den 4 september vid 1.hkpskv på Kallax. Mer detaljer kan ni läsa på annan plats i detta Rotorblad. Vi hoppas att så många som möjligt kan delta! Varmt välkomna!

Jag vill avslutningsvis tillönska alla läsare en varm, skön och avkopplande sommar!

Ulf Bohman
(BOF)

Berättelser av en stugvärd

Efter min pension trettionde juni 2006 så började jag efter ett tag att längta tillbaks till fjällvärden, som frekventivt besökts under mina trettiosex år som färdmekaniker vid Hkps/ AF1 och Malmen. Jag sökte och antogs i februari 2007 till en stugvärdskurs vid STF i Stensdalen söder om Vålådalen i Jämtlandsfjällen.

Året därpå, 2008, fick jag uppdraget att mellan 20/2 och 5/5 sköta STF:s stuga i Pieskehaure, sex mil väster om Kvik-kjokk – med fantastiskt fiske, trots Lennart Finnssons skepticism! Det var spännande att beställa mat som skulle räcka i tretton veckor, men vaddå? Man är väl arméflygare!

De första fem-sex veckorna var det snöstorm hela tiden, men när påsken kom var det inte ett moln på himlen och helt vindstilla, fast trettiofem grader kallt!

Efter det var det typiskt "Abiskoglugg"-väder ända fram till maj månad, och jag var svart som en kolbrikett när jag anlände Linköping C, med dunjacka, fodrade Fjällrävenjeans och vinterkängor i tjugofem graders värme. Det vädret var det inte när jag åkte uppåt landet tidigare i februari.

Hur var det då att vara stugvärd i Pieskehaure? Ingen telefon eller tv, bara en radio, utedass - inget trevligt om man har prostatabekymmer, fast ett eldorado för rödingsfiske, men fantastiska fjälltoppar, nära till Sulitelmaglaciärgrottan, och en kompakt vit och tyst värld där jag upptäckte att jag i alla fall inte lider av tinnitus, för när det var tyst, då var det tyst! Sammantaget en fantastisk upplevelse.

En vanlig dag kunde bestå i att kliva upp vid åttatiden, ta reda på, och berätta för gästerna om dagens väderprognos, ta betalt, och kolla att gästerna diskat och städat efter sig. Sedan blev det att tömma sopor, byta gasoltuber, rengöra toaletterna och fylla på toalettpapper. På kvällen eldade jag upp bastun (inte bokstavligen) samt fick veta att jag var den bästa stugvärd som fanns! Gästernas givmildhet i fråga om att skänka mig röding KANSKE tydde på det!

Gästerna var i de allra flesta fall mycket positiva människor – jag har aldrig träffat så mycket bekanta från Piteå, Älvsbyn, Luleå och Boden: till och med släktingar jag inte visste jag hade! Det var 0,5 % skidåkare, 0,5 % hundsläde och 99 % skoteråkare. När man tjänstgör som stugvärd så måste man vara positiv och bemöta klagomål med ett leende, fast av cirka sexhundra gäster så var det bara tre stycken som betedde sig otrevligt. Dessvärre så var två av dessa från min hemby Piteå/Långnäs, men de kände inte igen mig. Jag blev dessutom vän med en rödräv som skrapade på dörren och tiggde bröd.

Efter dessa tretton veckor kändes det gott med en middag i Kvikkjokk innan jag tog bussen via Jokkmokk till Boden för vidare transport med tåg till ett somrigt Linköping. Då var jag ganska less men det hindrade mig inte när STF behövde en stugvärd i Tjåktja senare på hösten, men det får bli en senare historia!

Leif Bergstedt

Flottiljdagar 2009

Helikopterflottiljens nya fälttecken överlämnas vid en ceremoni på ett blåstigt Malmsslätt.

Gemensamma flottiljdagar har genomförts på Malmen 26-28 maj. Detta är något som trots ett uppehåll på ett par år blivit en tradition inom helikopterflottiljen. Dessa flottiljdagar genomförs dels för att gemensamt kunna informera flottiljens personal, dels för att erbjuda ett tillfälle att umgås under lättsammare former.

Flottiljdagarna genomfördes under tre dagar som fyra stycken workshops som samtliga deltog i. Dessa workshops behandlade frågor som HU ISAF, NGB 11 IIS och SHG. Rekryteringen till de båda förstnämnda påbörjades också officiellt.

Under flottiljdagarna överlämnades även helikopterflottiljens nya fälttecken vid en ceremoni.

De lättsammare inslagen av flottiljdagarna bestod av bland annat kulturell sightseeing, golftävling och "sjukamp", samt under onsdagskvällen flottiljafton med god mat från team Culinar, och underhållning av Henrik Shyffert och David Batra.

Loyal Arrow

Den 8:e till 16:e juni 2009 kommer Sverige att stå värd för den Nato-ledda flygövningen Loyal Arrow.

Övningen genomförs från Norrbottens flygflottilj, F 21, i Luleå och kommer att vara den största flygövningen hittills i Sverige. Sammanlagt deltar tio länder (Sverige (F 21, F 17, LSS och LV 6), Finland, Norge, Storbritannien, Polen, Tyskland, Portugal, Turkiet, Italien, USA) med totalt femtio flygplan och diverse markförband. Totalt medverkar cirka 2000 personer.

Målet är att öva och träna enheter och staber i att leda och genomföra luftoperationer, samt att förbereda Natos beredskapsförband NRF 13/14 (Nato Response Force).

Under övningen gästas Bottenviken utanför Luleå av ett brittiskt hangarfartyg.

Det materiella arvet

Efter tre vintersäsonger har kamratföreningens arbete med att iordningställa det materiella arvet från arméflyget i huvudsak avslutats. Avsaknaden av ekonomiska resurser har tyvärr inte medgivit att vi har kunnat iordningställa alla maskiner på det sätt som många önskat. Försvarmaktens ekonomiska bekymmer är kända av alla, statens stöd till museer har krympt och som lök på laxen har de kommunala resurserna för annat än lagstadgat tvingande verksamheter som bland annat skola och omsorg fått stryka på foten. Företagens förmåga att stödja exempelvis museala verksamheter är i finanskrisens tidevarv obefintliga. Det vi inom kamratföreningen har ägnat oss åt de tre senaste åren har därför i högsta grad fått vila på ideell grund. Sammanfattningsvis blir det inte alltid som man tänkt men så här blev slutresultatet i kronologisk ordning:

HKP3/Z41 är sedan sommaren 2007 uppställd på en piedestal vid infarten till Försvarsmuseet i Boden.

HKP6/Z77 är sedan 2007 iordningställd som interaktivt och mycket populärt objekt för framförallt yngre besökare på Försvarsmuseet i Boden. Huvudrotor och -växel är skänkt till militärmuseet Marieberg i Kalix.

HKP2 (vilken felaktigt fick anropssignalen Z03) har sedan vintern 2007/2008 varit uppställd inne i Försvarsmuseet i Boden. Z03 är ursprungligen en maskin som varit i tjänst på RFN. Den 7/5 i år så överflyttades maskinen till Robotmuseet i Vidsel där hon ursprungligen hörde hemma.

HKP6/Z66 jämte en TM2 är utlånad till Teknikmuseet i Vännäs t.v.

Två st. TM2 är skänkta till F21 kamratförening för att komplettera den HKP4 man håller på att renovera.

HKP3/Z55 är iordningställd och flyttades den 16/5 in i Försvarsmuseet i Boden till allmänt beskådande då planerna på att ställa ut henne på Armémuseum i Stockholm inte kunde fullföljas.

Fpl 53/W81 med alla befintliga verktyg, utbytesenheter och reservdelar flyttades den 11 maj till Aeroseum på Säve i Göteborg. Aeroseum har som målsättning att maskinen skall göras luftvärdig.

Maskinellt stöd har lämnats av FMLOG/Försörjningsdivisionen.

De som de senaste tre åren lagt ner mer eller mindre tid och engagemang på det museala arbetet är i ordning från höger: Tord Björkemyr (BJÖ), Tonny Botmar (BOT), Lars-Olof Samuelsson (SAM), Ingemar Karlsson (KAS), Martin Södermark (SÖD), Jan Lindgren (LEN), Christer Åström (ÅS), Kurt Knutsson (KUN). Ansvariga för lastning och transport av W81 är från vänster Sven Sundgren, F21 kamratförening samt Hans-Erik Larsson (LOS). På bilden saknas bland andra Anders Falk (FAK), Sven-Olof Svensson (SEN), Yngve Sehlberg (SER), Henry Karlsson (KH) och Harry Brandt (BAN), Roland Johnsson (RJ).

Engelsk språkövning (forts.)

Här följer med benäget tillstånd nästa utdrag ur Colin Moons humoristiska häfte "SWEDEN – The Secret Files" (det första var publicerat i ROTORBLADET nr 2-2008). Följande bör inte läsas liggande i hängmattan då det föreligger risk att ramla ur vid skrattanfall...

Religion in Sweden

There is freedom of religion in Sweden. All the religions are basically the same - mostly guilt with different holidays. If God had been a Swede there wouldn't have been the Ten Commandments but the Ten Proposals to be discussed in small groups at the next kick-off with Moses the team leader. Swedes may be modern non-churchgoers but they have somehow got stuck in the dark ages - at least as far as four-letter words are concerned. Whereas people in other cultures imaginatively use terms connected with the sexual act, reproductive organs, mothers and bottoms, swearing Swedes still refer to the devil and tell people to go visit his official residence.

Swedish History

Gustav Wasa had the leading role. He invented crisp bread.

Nuclear Power

In 1980 they voted sort of yes and no to kind of closing the nuclear power plants, perhaps, if they had to, in an indefinite future time-frame, but probably wouldn't if they could possibly postpone it and thereby make it more or less highly unlikely to phase them out sooner or later. A classic Swedish compromise which now means that two reactors have been shut down and the others are working overtime to compensate. Still, at least they are following the result of the referendum. Whatever that was exactly.

One of Sweden's pro-nuclear politicians offered to swim next to a reactor to prove how safe it was. He was not allowed to - not because of the risk to himself but because he would have contaminated the 100 per cent pure water.

Foreign Aid and Charity

Sweden is world famous for its universal humanitarianism. Swedes are a very giving people when it comes to charity and a crisis. Organize a televised money-raising spectacular and Sven and Ingrid's generosity knows no limits. The key to getting them to cough up the cash is that they must feel as if they want to give and not that they have to. They have already had to pay income tax and SIDA, the Swedish International Development Cooperation Agency, has been very generous with it, handing it out left, right and centre to more or less respectable regimes around the globe. And where's Sven and Ingrid's money going? Charity galas usually mean poor people in rich countries giving money to rich people in poor countries.

Business Climate in Sweden

In the USA business people go to their therapist's after a nervous breakdown. In Sweden people running their own businesses go to their accountant's.

Swedish Business Culture

Swedish managers want to be normal people and one of the team. That is why they like to be called by their first names - Bengan, Maggan, Bosse and Kalle - by their staff. All this is rather cosy. 'Hi there Bengan!' the staff say to the Finance Director. 'How are you doing Maggan?' they ask the Director of Human Resources.

Swedish bosses never shut their office door and they even queue up in the same canteen as the workers and eat the same food. They like to think of themselves more as a coach than a commander. Swedish management delegates responsibility and authority throughout the organization. Over 80% of Swedes have some form of vocational training and staffs are therefore quite capable of taking initiative and participating in the decision-making. For foreigners it's sometimes difficult to know who's in charge around here. Male Swedish bosses are not afraid of colour and Lasse gladly wears his yellow, open-necked, short-sleeved shirt - which is probably why Japanese bosses have been known to refer to Swedish bosses as 'peacocks'.

Swedish Decision-making

The impression that something is actually settled in a meeting will be proven wrong when Lars later says: 'We haven't agreed on anything yet - we only discussed it'. As a Swede sees it, it is better to debate a question without settling it than to settle a question without debating it.

Success is summed up with: 'beslutsunderlaget är väl underbyggt och förankrat'. which means all the facts, details and specifics have been discussed, examined and considered over the previous few days, weeks and months by the board, the management and staff.

Then they compromise. The word 'compromise' is music to a Swede's ears. Everybody gets something, but not too much and not too little. Nobody wins and nobody loses. And, as the Swedes say, everyone gets a piece of the cake.

Swedish Inventions

Sweden gave the world ball-bearings, safety matches, adjustable wrenches, safety belts, Tetra Paks, Volvo and Saab. It also makes and exports Absolut vodka, which is rather ironic as the Swedish word for teetotaler is 'absolutist'. IKEA, of course, is also Swedish. If the social democrats created the welfare state, commonly referred to as 'the home of the people', then IKEA furnished it.

Talking of IKEA

It has been said that 95% of all couples visit an IKEA within one month of moving in together but only 3% actually buy what they went in there for. One thing they obviously buy is

beds as it has been estimated that one in ten Swedes is conceived in an Ikea bed. 55% of these couples will end up divorcing, and IKEA's disposable culture has even been partly blamed for it. Swedish relationships are like IKEA furniture - not exactly designed to last a life-time.

IKEA stores are pretty much identical the world over. They have what look like short-cuts between adjoining sections, allowing you to pop through a little walkway from one

part of the store to another. But where you end up won't be where you were trying to get to, even if the store map said it would be. Worse, if you decide you were better off where you were, and pop back through the hole, you won't end up where you started. Sometimes you find yourself in a different section. Sometimes on a different floor altogether. In a different branch of IKEA.

Ystad - Haparanda: Ett steg i taget

Det kan nog inte ha undgått någon att de två medieprofilerna Gert Fylking och Robert Ashberg under tre månader genomfört en fotvandring genom vårt avlånga land - ett-hundranittio mil mellan Ystad och Haparanda - som en del i en insamling till förmån för forskningen kring prostatacancer. Detta under parollen: "Ystad - Haparanda: ett steg i taget."

De startade i Ystad i början av mars och kom fram till Haparanda på lördagen den sjätte juni, på vår nationaldag. Då hade de gått mellan två och fyra mil per dag, fem till sex dagar i veckan, och under vägen genomfört diverse jippon: allt detta till förmån för denna insamling. Det är beundrande att dessa herrar lyckas genomföra en sådan här sak, och många var de belackare som tvivlade på att de skulle lyckas.

Detta projekt har lyckats samla in över åtta miljoner kronor

till prostatacancerforskningen, och förutom detta även bidragit till att synliggöra denna Sveriges faktiskt vanligaste cancerform. Helikopterflottiljen har bidragit med nästan trettiotusen, som samlats in vid de olika skvadronerna och vid helikopterflottiljens värnpliktsutbildning på Kvarn.

1.hkpskv har samlat ihop nästan sex och ett halvt tusen, och detta tillsammans med ett bidrag från 3.skyttekompaniet på Kvarn överlämnades med en hkp10 under fredagen den femte juni, när de båda nått till en bit efter Sangis, med knappa tre mil kvar till Haparanda.

Vi vill tacka alla som bidragit med en slant till detta behjärtansvärda initiativ, och rikta ett särskilt tack till dem som lämnade över gåvan.

Besättningen på den Hkp10 som överlämnade gåvan. Från vänster: Göran Waara, Mats Häggström, Niklas Laestadius, Harry Andersson, Johan Eriksson. Knästående: De två ihärdiga vandrarna: Gert Fylking och Robert Ashberg.

När - Var - Vad - Vem - Hur - Varför?

HKP3-lyft

Efter sommaruppehållet är det tänkt att vi på torsdagsträffarna under det kommande verksamhetsåret skall ägna oss åt att dokumentera HkpS/AF1 historia i ord och bild. Det finns bland annat stora mängder fotografier som av olika skäl inte tidigare publicerats. Utmaningen är att identifiera vilka och i vilket sammanhang bilderna togs. Svaret på frågorna i rubriken kan måhända intressera framtida släktforskare och/eller barnbarnsbarn. Av den anledningen kommer vi att efterhand publicera svåridentifierade bilder med förhoppningen att läsekretsen kan hjälpa till att svara på frågorna.

Kaffeved

Svaren skickas lämpligen in per e-post till **rotorbladet@rotorwings.se** eller med vanlig hederlig post-post till

Hkps/AF1 Kamratförening
c/o Kurt Knutsson
Berggårdsvägen 41
961 40 Boden

Den som först har svarat uttömmande på rubricerade frågor kommer att få ett hedersomnämmande samt svaren publicerade i nästa nummer av ROTORBLADET.

Vi börjar i detta nummer med två bilder som troligen hör ihop. Vi tror att de är tagna för en hel del år sedan vid ungefär denna tid på året. Uppgiften är att svara på följande:

1. Vilket år? Ungefärligt datum?
2. Var var det?
3. Vad var uppgiften? Vem var uppgiftsställaren?
4. Vem var pilot och vem var färdmek?
5. Hur och varför gick det som det gick?

OBS! Händelsen anses preskriberad och frågorna skall inte betraktas som inkvisitoriska. Kom ihåg att det en gång i tiden fanns nå't som hette OSF vilket var ett ganska tunt häfte då detta utspelades ...

Lagerrensning

Vi fortsätter att rensa lagret; medlemmar i kamratföreningen kan nu köpa följande till halva priset:

Vara	Ord pris	50 % rabatt
Årstallrikar serie (1989—1998)		2 600:- 300:-
Enstaka årstallrikar	300:-	150:-
Jubileumstallrik	500:-	250:-
Sportbag (röd/gul/blå)	260:-	130:-
Manschettknappar	150:-	75:-
Slipsnål	100:-	50:-
Brosch (rosett med hänge)	60:-	30:-
Keps (broderad logo)	80:-	40:-
Kamratföreningens nål	25:-	12:50
Tygmärken	20:-	10:-
Vykort	5:-	2:50
Paraply	80:-	40:-
Varorna här nedan kan man få som bonus vid köp över 100,-		
Syetui	10:-	5:-

Ev. portoavgift tillkommer.

Du beställer varor/artiklar med inbetalningskort till PG 43 56 10-1. KOM IHÅG att ange artikel samt antal/storlek.
SKRIV OCKSÅ VEM DU ÄR på talongen så vi kan leverera varorna!
 Du kan även beställa varorna på www.rotorwings.se

Skicka in ditt bidrag till Rotorbladet !

*Jubileumsfirande 50 år
av militär helikopterverksamhet
i Övre Norrland
2009-09-04-05*

Med anledning av Helikopterskolans officiella uppsättande 1 november 1959 och att Flygvapnets flygräddningsverksamhet organiserades under samma tidsepok högtidlighålls minnet av 50 års organiserad militär helikopterverksamhet i övre Norrland den första helgen i september 2009. Tidpunkten har valts av praktiska skäl.

Programinnehåll i stort fredag 4 september

- Samling vid Hangar 86 på F 21 kl. 09:30 – 10:00
- Korum, återinvigning av minnesstenen över i tjänsten omkomna kamrater
- Fancieremoni
- Anföranden av C/Stf Hkpflj, C 1.Hkpskv, ordf. för Kamratföreningen och representant för gamla flygräddningsorganisationen.
- Rundvandring och visning av Hangar 86
- Lunch i F21:s personalmatsal
- Materielföreläsning
- Redovisning av Helikopterflottiljens uppgifter och organisation
- Redovisning av 1.hkpskv planering och förberedelser inför internationella insatser
- Bastu, ombyte
- Middag på Skogsmässen, F21 c:a kl.18:00
- Historisk tillbakablick på ett händelserikt flygarliv

Föreläggning genom egen försorg, i kasern på F 21 alternativt i kasern på f.d. AF 1 (för de som önskar delta även lördag 5 september, busstransport organiseras)

Programinnehåll i stort lördag 5 september

- Frukost
- Invigning av Kamratföreningarnas dag på Forsvarsmuseet i Boden kl. 10:00
- Rundvandring i Forsvarsmuseet
- Lunch
- Utförsäljning av överbliven försvarsmateriel
- Besök och rundvandring i Rödbergsfortet (beroende på intresse)
- Jubileumsfirandet slut ca 16:00

Till- och frånresa genom den enskildes försorg.

Anmälan om deltagande senast 2009-08-25 på separat anmälningsblankett (utsänds med e-post samt bifogas som lösblad här i den tryckta upplagan av ROTORBLADET).